

Vergaderjaar 2019–2020

35 300 VI

Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Justitie en Veiligheid (VI) voor het jaar 2020

34 997

Regels inzake een uniform experiment met teelt en verkoop van hennep en hasjesj voor recreatief gebruik in een gesloten coffeeshopketen (Wet experiment gesloten coffeeshopketen)

P¹

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld 9 maart 2020

De leden van de vaste commissie voor Justitie en Veiligheid² hebben kennisgenomen van de brief van de Minister van Justitie en Veiligheid van 6 december 2019³, waarbij hij het contourenplan breed offensief tegen georganiseerde ondermijnende criminaliteit heeft aangeboden, naar aanleiding van een toezegging⁴ die hij gedaan heeft tijdens het plenaire debat over het wetsvoorstel Wet experiment gesloten coffeeshopketen⁵. Naar aanleiding hiervan is op 7 februari 2020 een brief gestuurd aan de Minister.

De Minister heeft op 9 maart 2020 gereageerd.

De commissie brengt bijgaand verslag uit van het gevoerde schriftelijk overleg.

De griffier van de vaste commissie voor Justitie en Veiligheid,
Van Dooren

¹ Letter P heeft alleen betrekking op wetsvoorstel 35 300 VI.

² Samenstelling: Backer (D66), De Boer (GL), (voorzitter), Van Dijk (SGP), Van Hattem (PVV), Nooren (PvdA), Rombouts (CDA), Bikker (CU), Baay-Timmerman (50PLUS), Adriaansens (VVD), Arbouw (VVD), Bezaan (PVV), De Blécourt-Wouterse (VVD), Cliteur (FVD), Dittrich (D66), Doornhof (D66), Gerbrandy (OSF), Janssen (SP), Karimi (GL), Meijer (VVD), Nicolai (PvdD), Otten (Fractie-Otten), (ondervoorzitter), Van Pareren (FVD), Recourt (PvdA), Rietkerk (CDA), Veldhoen (GL) en Van Wely (FVD).

³ *Kamerstukken I 2019/20*, 35 300 VI/34 997, G.

⁴ Toezegging T02812.

⁵ *Kamerstukken* 34 997.

BRIEF VAN DE VOORZITTER VAN DE VASTE COMMISSIE VOOR JUSTITIE EN VEILIGHEID

Aan de Minister van Justitie en Veiligheid

Den Haag, 7 februari 2020

De leden van de vaste commissie voor Justitie en Veiligheid hebben met belangstelling kennisgenomen van uw brief van 6 december 2019⁶, waarbij u het contourenplan breed offensief tegen georganiseerde ondermijnende criminaliteit (hierna: contourenplan) heeft aangeboden, naar aanleiding van een toezegging⁷ die u gedaan heeft tijdens het plenaire debat over het wetsvoorstel Wet experiment gesloten coffeeshopketen⁸.

De fractieleden van **GroenLinks** hebben met belangstelling kennisgenomen van uw brief. Naar aanleiding daarvan hebben zij nog een aantal vragen.

De leden van de **D66**-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het contourenplan van het kabinet. Zij maken hier een aantal algemene opmerkingen. Bij de behandeling van de concrete wetsvoorstellen die zijn aangekondigd, zullen deze leden gedetailleerd op de voorstellen ingaan. Dit geldt eveneens voor de financiële onderbouwing van alle plannen, die nu nog ontbreekt.

De leden van de Fractie van de **ChristenUnie** hebben met belangstelling kennisgenomen van uw brief met het contourenplan. In het licht van het debat over het wetsvoorstel Wet experiment gesloten coffeeshopketen en de daar besproken motie-Rombouts c.s.⁹ stellen zij nog enkele vragen.

Vragen en opmerkingen van de leden van de GroenLinks-fractie

De fractieleden van GroenLinks vinden het van belang dat er naast repressie ook fors wordt ingezet op preventie, zodat vroegtijdig wordt signaleerd als jongeren zich laten verleiden tot (het ondersteunen van) criminele handelingen. Een recente rondgang langs een aantal burgermeesters leerde dat het algemene beeld is dat onvoldoende aandacht is voor het wegnemen van de oorzaak als het gaat om het afglijden van jongeren in de criminaliteit. Diverse deskundigen pleiten voor een integrale aanpak van wijken, waarbij nauw wordt samengewerkt tussen politie, jeugdhulpverlening, scholen, woningcorporaties en eventuele andere betrokkenen, Deelt u deze visie met hen? Kunt u aangeven op welke wijze wordt ingezet op preventie in het kader van dit offensief? Op welke wijze wordt jeugdhulpverlening betrokken bij dit offensief? Worden er ook programma's opgezet voor lessen in weerbaarheid op scholen? Worden docenten getraind in het herkennen van signalen van het afglijden van jongeren? Wordt er onderzoek gedaan naar en ingezet op manieren waardoor jongeren een ander perspectief (dan het criminele pad) wordt geboden, met name in die wijken waar sprake is van een gebrek aan perspectief?

De fractieleden van GroenLinks benadrukken het belang van de rol van de wijkagent, ook als het gaat om het vroeg signaleren van jongeren die verleid worden tot eerste stappen op het criminele pad. Onderschrijft u het belang van de rol van de wijkagent in de wijk, ook in het kader van het onderhavige offensief? Is het juist dat wijkagenten op dit moment slechts

⁶ Kamerstukken I 2019/20, 35 300 VI/34 997, G.

⁷ Toezegging T02812.

⁸ Kamerstukken 34 997.

⁹ Kamerstukken I 2019/20, 34 997, Q.

een beperkt deel van hun tijd daadwerkelijk aanwezig kunnen zijn in de wijk, daar waar het oorspronkelijk (conform het Besluit wijkagenten en het Referentiekader gebiedsgebonden politie) de bedoeling was dat dit minimaal 80% van hun arbeidstijd zou zijn? Hoe wordt de arbeidstijd van de wijkagent berekend?

Wat zijn de meest recente cijfers? Hoeveel tijd spendeert een wijkagent feitelijk in een wijk? En zijn deze cijfers voorhanden voor verschillende plaatsen in Nederland, waarbij de GroenLinks fractieleden denken aan verschillen tussen stad en platteland, probleemwijken en modelwijken? Welke cijfers zou u zelf graag willen hebben om meer inzicht te hebben in de situatie van de wijkagenten in Nederland? Kent u de signalen dat deze norm van 80% niet wordt gehaald? Wat bent u voornemens te doen om ervoor zorg te dragen dat de wijkagenten aan deze norm kunnen voldoen en binnen welk tijdpad?

Kunt u aangeven hoe het momenteel is gesteld met de verankering van de politie in de buurten en wijken, gelet op het sluiten van veel kleinere politiebureaus en wijkteams? Zijn hier cijfers of onderzoeken beschikbaar, al dan niet in opdracht van de regering? Kunt u aangeven hoeveel politiebureaus er waren voorafgaand aan, en hoeveel er gesloten zijn, sinds de vorming van de Nationale Politie? En kunt u dezelfde cijfers aanleveren voor het aantal wijkagenten?

Hoe is de inzet van de Operationeel Expert (hierna: GE) als het gaat om ondermijning? Wordt deze ingezet teneinde de politiefunctie verder te professionaliseren of ter ondersteuning van de korpsleiding? Welke rol speelt de OF als het gaat om de problematiek van ondermijning?

De politie kampt met een structureel tekort aan agenten. Het kabinet is bij haar aantreden begonnen met 290 miljoen euro structureel te investeren in de politie. U heeft aangegeven dat dit niet betekent dat de gewenste 1.100 extra agenten er direct zullen zijn, omdat mensen moeten worden geworven en opgeleid, hetgeen jaren kost. Wat is de huidige stand van zaken? Ondertussen vernemen de GroenLinks-fractieleden in de media (onder andere in Nieuwsuur op 1 november 2019) dat agenten in een stad als Almere de helft van hun tijd besteden aan meldingen omtrent verwarde personen, en de verwachting is dat dit nog erger wordt na inwerkingtreding van de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvvggz) per 1 januari jl. Heeft u deze verwachting ook? Ook het Openbaar Ministerie (hierna: OM) geeft aan dat er sprake is van een toename van werkbelasting als het gaat om mensen met psychiatrische problematiek en dit laat zich eveneens zien in de echtspraak. Ziet u dit probleem ook? En, zo ja, wat bent u voornemens om hier aan te doen?

Deze toename wordt gewijd aan het feit dat de 24-uurszorg voor mensen met een psychiatrische problematiek voor een groot deel is verdwenen. Deelt u deze conclusie? En/of wat is volgens u de oorzaak dat de politie tegenwoordig zo veel tijd kwijt is aan verwarde personen? Heeft dat te maken met het ingezette beleid van de afgelopen jaren rondom de geestelijke gezondheidszorg (hierna: ggz)? Zo nee, waarom niet? Gelet op deze belasting van agenten en de huidige onderbezetting, respectievelijk de capaciteitsproblemen bij het OM en de rechtspraak: bent u voornemens om maatregelen te treffen in de ggz teneinde dit grote aantal meldingen terug te dringen en zo agenten en de keten vrij te maken voor inzet op het gebied van (drugs)criminaliteit en ondermijning? Is hieromtrent overleg tussen de ministeries van Justitie en Veiligheid en Volksgezondheid, Welzijn en Sport?

U heeft in een algemeen overleg in de Tweede Kamer naar aanleiding van het contourenplan het volgende gezegd: *«Een heel belangrijk punt is daar dat we ook echt gaan investeren in meer expertise op het financieel-fiscale terrein, omdat de constructies waarmee criminele organisaties*

*werken steeds ingewikkelder en ondoorzichtiger worden. [1 We gaan ook investeren in een nauwere samenwerking met en meer inzet van de onder Financiën vallende diensten, de FIOD en de Belastingdienst, want daar moeten we echt sprongen in kunnen maken!]*¹⁰ Kunt u aangeven wat er tot nu toe is gebeurd op dit vlak en wat thans de stand van zaken is? Welke concrete maatregelen bent u voornemens te nemen als het gaat om maatregelen die zien op de financiële kant van ondermijning? Hebben de fractieleden van GroenLinks goed begrepen dat u voornemens bent een verbod in te voeren voor contante betalingen boven € 3.000,-? Waarom juist dit en niet een ander bedrag, bijvoorbeeld € 1.000,-, zoals ook wordt voorgesteld door de burgemeester van Amsterdam? Waarop is het bedrag van € 3.000,- gebaseerd?

Gelet op de opeenvolgende taakstellingen (eerder) bij politie en OM en de huidige capaciteitsproblemen, bent u van oordeel dat er voldoende expertise bij politie en OM aanwezig is als het gaat om het aanpakken van fiscale constructies en witwassen? Is het juist dat expertise in het recente verleden is verdwenen ten gevolge van de eerdere taakstellingen bij politie en OM? En indien die expertise aanwezig is, hoe zorgt u ervoor dat deze expertise behouden blijft, mede gelet op de arbeidsmarkt voor dit soort functies en het feit dat de salarisplafonds in een commerciële omgeving aanzienlijk hoger liggen? Bent u het met de GroenLinks-fractieleden eens dat in het verleden niet op altijd op de beste wijze is omgegaan met in huis zijnde expertise op deze vlakken en dat een gevolg is dat het nu juist moeilijker is om de juiste mensen te vinden? Wat leert de overheid hiervan met het oog op toekomstig personeelsbeleid?

In diverse uitingen heeft u aangegeven dat er extra middelen worden vrijgemaakt om de voornemens zoals ook in uw brief van 6 december 2019 verwoord, mogelijk te maken. Tot dusver lijkt het te gaan om incidentele middelen, Welke structurele middelen is de regering voornemens vrij te maken als het gaat om de onderwerpen die in de brief worden behandeld? En kunt u aangeven of er al stappen zijn gezet naar aanleiding van de motie-Rosenmöller¹¹ betreffende een onafhankelijk onderzoek naar de mogelijkheden en condities waaronder de continuïteit in visie en de bekostiging van de rechtsstaat beter kan worden geborgd en de rechtsstaat duurzaam wordt versterkt?

De GroenLinks-fractieleden hebben tijdens het plenaire debat over de begroting van Justitie en Veiligheid 2020 in de Tweede Kamer een motie¹² ingediend die ziet op een onderzoek naar het instellen van een «coördinator ondermijning». Kunt u aangeven wat de stand van zaken is als het gaat om het instellen van een dergelijke coördinator?

Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie

De leden van de D66-fractie kunnen zich vinden in de algemene beschrijving van de problematiek van ondermijning, maar missen een in hun ogen belangrijk onderdeel. De georganiseerde criminaliteit is mede gegroeid doordat de wetgever heeft nagelaten in de loop der jaren in te spelen op de behoefte uit de samenleving om bepaalde vormen van drugsgebruik te reguleren. Door legaliseren c.q. reguleren van softdrugs en het dichtdoen van de achterdeur van de coffeeshops zou de georganiseerde criminaliteit de pas zijn afgesneden en zouden consumenten van hennepproducten beter beschermd zijn. Dat is om politieke redenen niet gebeurd, waardoor de georganiseerde criminaliteit is kunnen uitgroeien

¹⁰ Kamerstukken II 2019/20, 29 911, nr. 270, p. 32–33.

¹¹ Kamerstukken I 2019/20, 35 300, C.

¹² Kamerstukken II 2019/20, 35 300 VI, nr. 43.

tot het veelkoppig monster dat zij nu is. Om negatieve invloeden tegen te gaan, is de productie, vervoer en verkoop van softdrugs in Canada en diverse Amerikaanse staten, zoals Colorado, gelegaliseerd. De leden van de D66-fractie vragen u om in de verdere uitwerking van de plannen legalisering c.q. verdere regulering van softdrugs te betrekken.

De leden van de D66-fractie vragen u toe te lichten of korpschef Akerboom van de Nationale Politie met de voorstellen van het kabinet uit de voeten kan, gelet op zijn eerdere uitlatingen in de media.

De leden van de D66-fractie vragen u te reflecteren op de uitlatingen van de voorzitter van de Nederlandse Politiebond, de heer J. Struijs, dat er veel meer moet gebeuren, dat er meer agenten en rechercheurs bij moeten, en dat er meer geïnvesteerd moet worden in de forensische opsporing en cybercriminaliteit en dat er dringend technologische vernieuwingen nodig zijn. Is er voldoende meerjarig budget om een aanvang met de uitvoering van de plannen te maken, vooruitlopend op en onder voorbehoud van goedkeuring ervan, bijvoorbeeld het openstellen van vacatures, het starten van opleidingen etcetera?

De leden van de D66-fractie vragen of de extra benodigde beveiligers uit andere onderdelen van de diensten onttrokken zullen worden, Of komen er extra plaatsen beschikbaar zonder dat er bijvoorbeeld mensen aan de lokale politie-eenheden onttrokken worden? Zullen er elders in de politieorganisatie geen gaten vallen?

Cybercriminaliteit is een groot probleem. De leden van de D66-fractie vragen u of de regering structureel gelden ter beschikking wil stellen aan het OM om extra personeel aan te nemen om cybercriminaliteit tegen te gaan.

In de paragraaf «Tegengaan normalisering drugsgebruik» van het contourenplan missen de leden van de D66-fractie de visie van het kabinet op het legaliseren c.q. verder reguleren van softdrugs. Het gebruik daarvan is normaal, net als het gebruik van alcohol dat is. Door legalisering c.q. verdere regulering kunnen betere regels worden gesteld, consumenteninformatie worden verstrekt en kan een enorme bron van inkomsten voor de georganiseerde criminaliteit worden afgeknepen. Zou u daarop willen reageren?

En ten slotte vragen de fractieleden van D66 aan u hoe u staat tegenover het idee een Staatscommissie in te stellen die legalisering c.q. regulering van wetgeving op het gebied van drugs onder de loep gaat nemen, waarbij de effectiviteit van het drugsbeleid op het gebied van volksgezondheid wordt betrokken.

Vragen en opmerkingen van de leden van de ChristenUnie-fractie

De ChristenUnie-fractieleden zien met instemming dat u niet wilt tolereren dat de zware drugscriminaliteit vrij spel heeft en dat er veel in het werk wordt gesteld om deze criminaliteit hard aan te pakken. Zij spreken hun waardering uit voor uw inzet op dit punt. In het rapport «Waar een klein land groot in kan zijn»¹³ worden meerdere factoren genoemd die eraan bijgedragen hebben dat de zware drugscriminaliteit zo'n vlucht kon krijgen in Nederland. Als een van de elementen wordt nadrukkelijk het maatschappelijk klimaat genoemd als oorzaak. In de afweging tussen opsporing, volksgezondheid, economie en internationale relaties trekt het

¹³ P. Tops e.a., *Waar een klein land groot in kan zijn. Nederland en synthetische drugs in de afgelopen 50 jaar* (onderzoeksreeks Politieacademie), Den Haag: Boom criminologie 2018.

opsporingsbelang vaak aan het kortste eind, schrijven de onderzoekers.¹⁴ Kunnen de leden van de Fractie van de ChristenUnie het contourenplan zo verstaan dat hier een einde aan komt? Deze leden benadrukken daarbij dat het een zaak van lange adem zal zijn om hierin een structurele ommekeer te brengen.

De onderzoekers concluderen in voornoemd rapport dat de nadruk op harm reduction in het gezondheidsbeleid in Nederland, een tolerant klimaat rondom drugsgebruik en drugsproductie bevordert.»¹⁵ De leden van de Fractie van de ChristenUnie merken op dat het tegengaan van gebruik (use reduction) een andere belangrijke spits in het beleid kan zijn. Zij vragen welke doelstellingen u op dit punt heeft, juist ook om te sturen op verminderen van de vraag en de groei van nieuwe gebruikers. Zij vragen u om in het licht van de motie-Rombouts c.s.¹⁶ concreter te benoemen wat hierin de inzet van de regering zal zijn.

De leden van de fractie van de ChristenUnie missen in het contourenplan een uitwerking hoe u gevoelige branches, zoals gevraagd in de voornoemde motie, op hun verantwoordelijkheid aanspreekt. Zij vragen u alsnog uw plannen hieromtrent te delen.

De ChristenUnie-fractieleden vragen welke maatregelen u neemt om te voorkomen dat de extra inzet van politie en OM in het tegengaan van ondermijning ten koste gaat van het lokale veiligheidsbeleid.

De leden van de vaste commissie voor Justitie en Veiligheid zien uw reactie – bij voorkeur voor 28 februari 2020 – met belangstelling tegemoet. Indien beantwoording voor deze datum onverhoopt niet mogelijk is, verzoeken zij u vriendelijk de beantwoording uiterlijk 6 maart 2020 de Kamer toe te zenden, zodat deze door de leden desgewenst betrokken kan worden bij het beleidsdebat over de staat van de rechtsstaat, dat op 10 maart 2020 plaatsvindt.

De voorzitter van de vaste commissie voor Justitie en Veiligheid,
De Boer

¹⁴ P. Tops e.a., *Waar een klein land groot in kan zijn. Nederland en synthetische drugs in de afgelopen 50 jaar* (onderzoeksreeks Politieacademie), Den Haag: Boom criminologie 2018, p. 220.

¹⁵ P. Tops e.a., *Waar een klein land groot in kan zijn. Nederland en synthetische drugs in de afgelopen 50 jaar* (onderzoeksreeks Politieacademie), Den Haag: Boom criminologie 2018, p. 220.

¹⁶ *Kamerstukken I* 2019/20, 34 997, Q.

BRIEF VAN DE MINISTER VAN JUSTITIE EN VEILIGHEID

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 9 maart 2020

In uw brief van 7 februari 2020, kenmerk 165989.01u, hebben de leden van de vaste commissie van Justitie en Veiligheid van GroenLinks, D66 en de ChristenUnie vragen gesteld over de uitwerking van het contourenplan breed offensief tegen de georganiseerde ondermijnende criminaliteit van 18 oktober 2019. De leden hebben aangegeven de beantwoording desgewenst te betrekken bij het beleidsdebat over de staat van de rechtsstaat dat op 10 maart 2020 in uw Kamer plaatsvindt.

Op dit moment wordt hard gewerkt aan de uitwerking van het breed offensief en naar verwachting kan ik deze begin juni 2020 bekend maken. Aangezien een deel van de vragen van uw Kamer betrekking heeft op de concrete uitwerking van het breed offensief, zoals over de beschikbaarheid van de structurele middelen, kan ik deze specifieke vragen nog niet beantwoorden. Ik deel deze uitwerking met uw Kamer, zodra deze gereed is. In deze brief ga ik in op de opmerkingen in de brief van uw Kamer en beantwoord ik de overige vragen van de leden van de vaste commissie van Justitie en Veiligheid.

Met deze brief doe ik tevens twee toezeggingen gestand. Het betreft de toezegging gedaan aan lid Dercksen (PVV) op 19 februari 2019 over het toesturen van het advies van het Strategisch Beraad Ondermijning (SBO) over de regionale versterkingsgelden, die in 2019 zijn uitgekeerd (nr. T02707 34 775 VI).

Daarnaast gaat het om een toezegging aan het lid Rombouts (CDA) gedaan op 19 juni 2019 om naar aanleiding van mijn aankondiging een campagne te starten ten behoeve van de bewustwording en awareness van cybercrime te bezien of een dergelijke campagne ook voor ondermijning zinvol zou zijn (nr. T02646 34 372).

Vragen en opmerkingen van de fractie van GroenLinks

Preventie

Ik onderstreep het standpunt van de fractieleden van GroenLinks volledig om naast repressie ook stevig in te zetten op preventie, om te voorkomen dat jongeren het criminele pad gaan bewandelen. Samen met gemeenten en de ambtscollega's van de ministeries van BZK, OCenW, VWS, SZW en Defensie wordt de preventieve aanpak momenteel uitgewerkt. Het betreft een integrale, multidisciplinaire aanpak in de wijken, gericht op de jongere zelf (persoonsgericht) en op de leefomgeving van de jongeren en jongvolwassenen. In de verdere uitwerking van het breed offensief worden de concrete plannen nader toegelicht en met uw Kamer gedeeld.

Politie in de wijk/lokaal niveau

De fractieleden van GroenLinks benadrukken het belang van de rol van de wijkagent als het gaat om het vroeg signaleren van jongeren die verleid worden tot eerste stappen op het criminele pad. Voorts informeren zij naar de norm van 80 procent in de wijk. Ik onderschrijf het belang van de rol die de wijkagent in de wijk heeft, ook in het kader van het offensief tegen ondermijnende criminaliteit en de aanpak van jeugdcriminaliteit. Samen optrekken tegen ondermijning is een belangrijke opgave binnen de ontwikkelagenda gebiedsgebonden politie (GGP). Op dit moment wordt door de politie een verkenning uitgevoerd naar de werking van de 80 procent norm in de praktijk. Hiermee wordt de ontwikkeling ten aanzien

van de tijd die agenten kunnen besteden aan het werk in en voor de wijk inzichtelijker gemaakt. De verkenning wordt geplaatst in de context van de veranderende en complexer wordende digitale samenleving en de tijdelijke inzetbaarheidsdip binnen de politie. Ik zal uw Kamer over de resultaten van de verkenning nader informeren.

De fractieleden van GroenLinks hebben geïnformeerd naar de ontwikkeling van het aantal wijkagenten. Sinds de brief van 23 november 2015 aan de voorzitter van de Tweede Kamer¹⁷ wordt ieder jaar de stand van zaken met betrekking tot wijkagenten opgenomen in het Jaarverslag Politie. Daaruit is de onderstaande ontwikkeling van het aantal wijkagenten op te maken:

ontwikkeling wijkagenten (in FTE)	2015	2016	2017	2018	2019
formatie	3.413	3.411	3.415	3.415	3.552
bezetting	3.194	3.125	3.445	3.450	3.546

In de periode 2015–2016 vond de personele reorganisatie van de nationale politie plaats, gedurende welke periode geen vacatures werden opengesteld. Vanaf het najaar 2016 is gewerkt aan het op orde krijgen van de personele bezetting van de wijkagent-functies. Dat is terug te zien in de bezetting in 2017.

In 2018 is, vooruitlopend op de formele uitbreiding in de formatie, al begonnen met de werving van wijkagenten. Daardoor is de bezetting in 2018 hoger dan de formatie.

Sinds 2017 is functie van wijkagent landelijk licht overbezet. In 2019 heeft de politie vanuit de gelden van het regeerakkoord extra ingezet op de wijkagent en de formatie verhoogd met 137 fte. Deze extra verhoging van de formatie van de wijkagent is eind 2019 nagenoeg volledig ingevuld.

De leden van de fractie van GroenLinks informeren naar de situatie omtrent de politiebureaus en de wijkteams. De verankering van de politie in de buurten en wijken is niet één op één te koppelen aan de aanwezigheid van bureaus. Om aansluiting te houden met de samenleving is het van belang dat de politie meegaat met de ontwikkelingen in de maatschappij. Dit noopt tot aanpassingen binnen de politieorganisatie, verwoord in de eerdergenoemde ontwikkelagenda GGP. Het verder invulling geven aan moderne nabijheid in de wijk met aandacht voor de lokale context maakt hier onderdeel van uit. De bereikbaarheid en toegankelijkheid van de politie zijn daarbij cruciaal. De inzet om meer aanwezig te zijn in de wijken en minder op bureaus gaat niet ten koste van de kwaliteit van dienstverlening. De politie is via andere, modernere wegen dan traditionele politiebureaus bereikbaar voor de burger.¹⁸ Naast traditionele politiebureaus wordt bereikbaarheid gerealiseerd door andersoortige huisvesting en voorzieningen zoals steunpunten in gemeentekantoren en pop-up politiebureaus, wijktafels of een politiebus op locaties zoals bij winkel- of buurtcentra. Het burgercontact van de politie is altijd gericht op het zo snel en laagdrempelig mogelijk kunnen doen van een melding of aangifte, bijvoorbeeld tijdens een wijkagent-spreekuur of eventueel bij de burger thuis.¹⁹ De politie houdt daarbij rekening met minder zelfredzame doelgroepen. In overleg met het gezag is afgesproken dat er geen bureaus sluiten, voordat de publieksfunctie en het op moderne wijze invulling geven aan de nabijheid in de wijk,

¹⁷ TK 2015–2016, 29 628, nr. 590.

¹⁸ Antwoorden van de Minister van Justitie en Veiligheid op de vragen van het lid Van Dam (CDA) over het bericht «Politiebureau Leidschenveen-Ypenburg sluit voor onbepaalde tijd» (ingezonden 24 september 2018, 5 november 2018, nr. 2018Z16631).

¹⁹ Kamerstukken II 2017/2018, 29 628, nr. 799, bijlage 848496.

voldoende geborgd is. Op basis van het Strategisch Huisvestingsplan zijn sinds de start van de nationale politie in 2013, 264 locaties (bureaus en posten) gesloten. Daarvoor in de plaats zijn 130 nieuwe kleinere bureaus en posten geopend. Mensen kunnen kiezen op welke manier zij contact willen hebben met de politie: naast face-to-face (straat, balie) en telefooncontact met de politie is dienstverlening via internet ook mogelijk.²⁰ Bij deze huisvestingsverschuivingen is rekening gehouden met de bereikbaarheid van de politie, de veiligheidssituatie in het gebied en is gezorgd voor kwalitatief goede voorzieningen voor de agenten op straat.

Inzet Operationeel Expert politie

De fractieleden van GroenLinks vragen naar de inzet van de Operationeel Expert (OE) bij de politie als het gaat om ondermijning. Ik heb de Tweede Kamer in mijn brieven d.d. 11 maart 2019²¹ en d.d. 18 oktober 2019²² geïnformeerd over de OE in de praktijk. De OE is een van de 94 functies bij de politie. Een OE is belast met operationele sturing, niet alleen in de basisteams en de opsporing, maar ook in alle andere vakgebieden in het domein uitvoering. De OE ondersteunt de teamchef, die eindverantwoordelijk is voor de prestaties van het team. Een deel van het werk van de OE heeft een administratief karakter. De OE is verantwoordelijk voor de plannen van aanpak, die collega's kaders bieden voor het uitvoeren van hun werk. Dat geldt dus ook voor de aanpak van ondermijning. Het opstellen van plannen van aanpak draagt bij aan een effectieve en doeltreffende aanpak van een operationeel vraagstuk.

Politiecapaciteit

De fractieleden van GroenLinks vragen naar de stand van zaken van de uitbreiding van de politie met 1.100 fte. In de afgelopen periode heb ik in meerdere brieven aan de Tweede Kamer hierop een toelichting gegeven.²³

Naast de uitbreiding van de politiecapaciteit met ruim 1.100 fte, moeten er ook relatief veel politiemedewerkers die met pensioen gaan worden vervangen. Ik heb herhaaldelijk aan de Tweede Kamer aangegeven dat de uitbreiding van de operationele capaciteit en het vervangingsvraagstuk een stevige uitdaging voor het korps vormt. De bezetting van operationele functies is in 2019 minder snel gestegen dan verwacht. Alle medewerkers die met pensioen zijn gegaan, zijn vervangen. De bezetting van de operationele sterkte blijft echter iets achter, omdat veel politiemedewerkers (meer dan gepland) nodig zijn als docent en begeleider van de grote aantallen aspiranten. Deze politiemedewerkers zijn nog in dienst van de politie maar vallen door deze andere inzet onder de niet-operationele sterkte. De verwachting blijft dat er na 2022 een grotere, sterk verjongde en meer diverse politie zal zijn.

Meldingen omtrent verwarde personen

De fractieleden van GroenLinks informeren naar de stijging van het aantal door de politie geregistreerde meldingen over incidenten met personen met verward of overspannen gedrag (de zgn. E33 registratie). Een eenduidige verklaring voor de stijging is er niet. Er is geen relatie met de ontwikkelingen in de GGZ vast te stellen. Het aantal incidenten dat de politie registreert onder de noemer overlast «verward persoon», is

²⁰ Beantwoording schriftelijke vragen TK begroting JenV 2020, vraag 452, 4 november 2019.

²¹ Kamerstukken II 29 628, nr. 865.

²² Kamerstukken II 29 628, nr. 912.

²³ Kamerstukken II 29 628, nr. 904, 915, 920.

overigens niet gelijk aan het aantal mensen met verward gedrag. Dat er een stijging is van het aantal geregistreerde incidenten, wil niet per definitie zeggen dat de groep mensen met verward gedrag groeit. Bij een incident kunnen meerdere personen betrokken zijn, en één persoon kan ook zorgen voor meerdere incidenten. Het aantal unieke personen dat betrokken is bij deze incidenten is niet te herleiden uit de cijfers die tot nu toe naar buiten zijn gebracht. Of iemand daadwerkelijk verward is, wordt overigens ook niet door de politie beoordeeld. De politie stelt immers geen diagnoses. De aanpak van de problematiek van kwetsbare personen heeft al jaren de aandacht van de ministeries van VWS en JenV, alsmede van de VNG. De laatste stand van zaken van de persoonsgerichte aanpak van personen met verward gedrag treft u aan in de brief aan de Tweede Kamer van 10 december jl.²⁴

Capaciteit en expertise aanpak illegale fiscale constructies en witwassen

In het licht van de aanpak van illegale fiscale constructies en witwassen, vragen de fractieleden van GroenLinks of er voldoende expertise bij politie en OM aanwezig is, gelet op eerdere taakstellingen. Voor de politie geldt dat de beoogde omvang (1156 fte) van het werkterrein financiële recherche bij de politie, zoals ook is neergelegd in het inrichtingsplan nationale politie, in de loop van 2018 volledig is bezet.²⁵ Ook bij het OM hebben eerdere taakstellingen niet geleid tot het verdwijnen van expertise op vernoemde terreinen. De oprichting van het Functioneel Parket binnen het OM heeft ertoe bijgedragen dat de kennis en expertise op het aanpakken van illegale fiscale constructies en witwassen is gebundeld, behouden en waar nodig is uitgebreid. Daarnaast leveren van de politie en het OM de Politieacademie respectievelijk het Studiecentrum Rechtspleging een belangrijke bijdrage aan de doorlopende educatie van de medewerkers.

Voorts zijn er de afgelopen tijd maatregelen getroffen om de capaciteit en expertise bij politie en OM in relatie tot het aanpakken van illegale fiscale constructies en witwassen te vergroten. Zo zijn, in het kader van het hiervoor genoemde plan van aanpak witwassen, bij Voorjaarsnota 2019 extra middelen toegekend, een bedrag oplopend tot een structureel bedrag van € 29 miljoen vanaf 2021, aan het OM, alsmede aan de FIOD, de Belastingdienst, de Douane en FIU-Nederland om de opsporing van witwassen, fraudebestrijding en ondermijning te intensiveren. Tevens is bij de middelen van het huidige regeerakkoord 171 fte aan politiecapaciteit toegekend ten behoeve van de aanpak van ondermijning.

Daarnaast is het van belang te melden dat in het contourenplan het voornemen is opgenomen te komen tot de oprichting van een multidisciplinair interventieteam (MIT). Het MIT zal zich gaan inzetten op het afbreken van machtsposities van criminele kopstukken en hun facilitators, het verstoren van ondermijnende bedrijfsprocessen en opwerpen van barrières voor misbruik van de legale economie en infrastructuur. De aanpak is mede gericht op het blootleggen van criminele geldstromen en het afpakken van crimineel vermogen. In de uitwerking van het breed offensief wordt de werking van het MIT nader toegelicht.

Met de fractie van GroenLinks ben ik verder van mening dat ontwikkelingen op de arbeidsmarkt een rol spelen bij het behouden en verder uitbouwen van de benodigde expertise. Het uitvoeren van een goed personeels- en (secundair) arbeidsvoorwaardenbeleid is hierbij van belang.

²⁴ Kamerstukken II 2019–2020, 25 424, nr. 494.

²⁵ Kamerstukken II 2018–2019, 28 684/29 911, nr. 555.

Verbod contante betalingen boven 3.000 euro

Met betrekking tot het verbod voor contante betalingen boven 3.000 euro bericht ik uw Kamer als volgt. In het plan van aanpak witwassen, dat op 30 juni 2019 naar de Tweede Kamer is gestuurd, zijn maatregelen aangekondigd om betalingen met grote sommen contant geld tegen te gaan. Het introduceren van een verbod op contante betalingen voor een bedrag van 3.000 euro of meer voor beroeps- en bedrijfsmatig handelaren als koper of verkoper van goederen maakt daar onderdeel van uit. Een verbod op contante betalingen bij handelaren boven een bepaald bedrag zorgt ervoor dat witwassen van grote sommen crimineel vermogen via contant geld moeilijker wordt gemaakt. Een verbod voorkomt voor een groot deel het zogeheten «waterbedeffect». Doordat de regels voor contante betalingen in Nederland soepeler zijn dan in een aantal omringende landen, is het voor criminelen nu makkelijker om in Nederland via contant geld wit te wassen. Een verbod op contant geld kan bovendien tot meer traceerbaarheid leiden omdat criminelen worden gedwongen om vaker giraal te betalen.

Over het bedrag merk ik op dat het dient te gaan om een substantiële verlaging van de huidige meldgrens van 10.000 euro of meer voor voornoemde doelgroep. Bij de nadere afweging voor de hoogte van bedrag is meegenomen dat het handelsverkeer, zeker in bepaalde branches waar contante betalingen nog gebruikelijk zijn, niet onnodig dient te worden beperkt en ook de situatie in de ons omringende landen en met name België, waarbij een verbod op contante betalingen al vanaf 3.000 euro bestaat. Deze grens van 3.000 euro zal overigens periodiek worden onderzocht, in het bijzonder als de grens voor contante betalingen in omringende landen wordt verlaagd. Voorgaande is verder reeds neergelegd in het conceptwetsvoorstel plan van aanpak witwassen, dat december jl. in consultatie is gebracht.

Motie Rosenmöller

De fractieleden van GroenLinks informeren naar de stand van zaken van de motie Rosenmöller. Op dit moment loopt in opdracht van het Ministerie van Justitie en Veiligheid een doorlichting van de strafrechtketen. In deze doorlichting wordt onder meer gekeken naar de verhouding van de opgaven van de keten ten opzichte van de capaciteit van de ketenorganisaties en mogelijkheden om de effectiviteit en doelmatigheid van de keten te verbeteren. De eerste uitkomsten van het onderzoek komen naar verwachting in mei 2020 beschikbaar. Ten aanzien van specifiek de strafrechtketen heeft de Tweede Kamer bij de begrotingsbehandeling in november vorig jaar een motie aangenomen die vraagt als eerste verkenning in het kader van het onderzoek naar aanleiding van de motie Rosenmöller, de Tweede Kamer op hoofdlijnen te informeren hoe het functioneren van de strafrechtketen tot en met 2025 geborgd en versterkt kan worden. De uitvoering van de motie Rosenmöller heeft raakvlakken met de genoemde twee andere trajecten. Daarom wordt de uitvoering van de motie Rosenmöller hiermee in samenhang gezien. Het voornemen is in de loop van het voorjaar een opdracht te verlenen tot het gevraagde onafhankelijke onderzoek. Bij de opdrachtformulering zal mede rekening worden gehouden met de eerste resultaten van het doorlichtingsonderzoek en zal afstemming met alle betrokken organisaties plaatsvinden.

Coördinator ondermijning

De leden van de GroenLinksfractie hebben geïnformeerd naar de voortgang van het onderzoek naar het instellen van een «coördinator ondermijning» naar aanleiding van een motie van de Tweede Kamer-

fractie van GroenLinks. In de uitwerking van het breed offensief informeer ik de Tweede Kamer en uw Kamer nader over de besluitvorming op dit punt.

Vragen en opmerkingen van de fractie van D66

Legalisering drugs

De leden van de D66-fractie vragen om in de verdere uitwerking van de plannen tegen georganiseerde ondermijnende criminaliteit de legalisering c.q. verdere regulering van softdrugs te betrekken. Tevens geven zij aan in de paragraaf «Tegengaan normalisering drugsgebruik» van het contourplan de visie van het kabinet op legalisering of regulering van softdrugs te missen. Ten slotte vragen de leden van deze fractie hoe er tegen het idee wordt aangekeken om een staatscommissie in te stellen die legalisering of regulering van drugs onder de loep zou moeten nemen. In reactie op deze punten wil ik de leden van D66-fractie wijzen op het feit dat de onlangs door uw Kamer aangenomen wet Experiment gesloten coffeeshopketen het mogelijk maakt om te starten met dit experiment, waarin wordt bekeken of het mogelijk is om via een gesloten keten de coffeeshops in tien deelnemende gemeenten van legaal geteelde cannabis te voorzien. Dit experiment wordt gemonitord en geëvalueerd, en op grond van de resultaten kan een toekomstig kabinet keuzes maken over de het cannabisbeleid. Op deze manier wordt op een zeer gedegen wijze gezien welke effecten legalisering heeft op zaken als volksgezondheid, veiligheid, criminaliteit en overlast. De voorbereidingen voor de uitvoering van het experiment worden momenteel getroffen. Juist het doen van een dergelijk experiment schept de mogelijkheid om «*evidence based*» keuzes te maken voor een toekomstbestendig softdrugsbeleid. Het kabinet acht het niet opportuun om op de uitkomsten van dit experiment vooruit te lopen door op dit moment een visie ten aanzien van regulering van softdrugs te formuleren. Ook het instellen van een staatscommissie voor het onderzoeken van legalisering van hard drugs is – mede om diezelfde reden – niet aan de orde. Daarnaast acht het kabinet legalisering of regulering van hard drugs onwenselijk en vanuit internationaalrechtelijk oogpunt onmogelijk.

Investerings in de politiecapaciteit

De leden van de D66-fractie vragen mij te reflecteren op de uitlatingen van de voorzitter van de Nederlandse Politiebond, de heer J. Struijs, over noodzakelijke investeringen in de politiecapaciteit. Er is momenteel verhoogde druk op de politiecapaciteit. De noodzaak van structurele versterking van de politie is evident. In het regeerakkoord is dan ook besloten tot een structurele investering in de politie van € 291 miljoen, onder meer voor ruim 1.100 fte extra agenten in de wijk en meer en hoger opgeleide recherche. De politie werft momenteel extra aspiranten en de capaciteit van de Politieacademie is hiervoor uitgebreid om dit te realiseren.

Bewaken en beveiligen

De leden van de D66-fractie vragen wat de extra benodigde beveiligers in het domein bewaken en beveiligen betekent voor de politieorganisatie. Momenteel is sprake van een verhoogde druk op de politiecapaciteit door de inzet in het domein bewaken en beveiligen. Na de moord op de advocaat Derk Wiersum moest er bovendien onverwacht een beroep worden gedaan op de capaciteit in de basisteams voor de extra inzet in het kader van bewaken en beveiligen. Naar verwachting zal de dreigingsinschatting die hieraan ten grondslag ligt vooralsnog niet wezenlijk

veranderen. Dat betekent dat de huidige maatregelen voor bewaken en beveiligen voorlopig moeten worden voortgezet. De structurele versterking van de capaciteit in het stelsel bewaken en beveiligen is een zeer essentieel onderdeel van het brede offensief tegen ondermijnende criminaliteit.

Cybercriminaliteit

De leden van de D66-fractie informeren naar extra structurele middelen voor het Openbaar Ministerie voor de aanpak van cybercriminaliteit. Het College van procureurs-generaal heeft mij aangegeven welke investeringen nodig zijn om de verhoogde instroom van zaken op te vangen die het gevolg is van de intensiveringen bij de politie op deze vorm van criminaliteit. Deze nieuwe behoeftestelling van het OM wordt betrokken bij de begrotingsvoorbereiding van het Ministerie van JenV.

Vragen en opmerkingen van de fractie van de ChristenUnie

Aanpak zware drugscriminaliteit

De leden van de fractie van de ChristenUnie verwijzen naar het rapport «Waar een klein land groot in kan zijn»²⁶ waarin het maatschappelijke klimaat in Nederland wordt genoemd als een oorzaak voor de omvang van de zware drugscriminaliteit. Met de leden van de ChristenUnie beschouw ik de aanpak van zware drugscriminaliteit als een zaak van een lange adem die nu de hoogste prioriteit moet krijgen. Het doel van het brede offensief tegen de georganiseerde ondermijnende criminaliteit is om hieraan een hoognodige impuls te geven.

Tegengaan van drugsgebruik

De ChristenUnie informeert naar de inspanningen in het tegengaan van drugsgebruik. De Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en ik gaan de normalisering van drugsgebruik tegen. Drugsproductie en -handel vormen hét verdienmodel van de georganiseerde criminaliteit en kennen veel ondermijnende facetten, van grof geweld tot corruptie en intimidatie. Deze illegale industrie kan alleen bestaan dankzij de vraag van gebruikers naar verboden middelen. Bovendien is gebruik schadelijk voor de (volks)gezondheid. In het publieke debat wordt steeds gewezen op de eigen verantwoordelijkheid van gebruikers. Daarom laten we publiekscommunicatie ontwikkelen, gericht op het terugdringen van te breed geaccepteerde partydrugs. Hiermee bouwen we voort op regionale initiatieven die reeds zijn gestart. Gebruikers worden daarmee aangesproken en hun sociale omgeving wordt gestimuleerd gebruikers een spiegel voor te houden.

Ik ga ook de voorwaarden die gemeenten hanteren bij het verstrekken van evenementenvergunningen in kaart brengen. Ik doe dat om te leren wat werkt en welke vergunningsvoorwaarden effectief zijn in het tegengaan van drugsgebruik. Dit bespreek ik vervolgens met de burgemeesters voor eventuele vervolgstappen.

Voor ondermijning kwetsbare branches

De leden van de fractie van de ChristenUnie vragen naar mijn plannen om gevoelige branches aan te spreken op hun verantwoordelijkheid, zoals

²⁶ Tops, P. et al. (2018), *Waar een klein land groot in kan zijn – Nederland en synthetische drugs in de afgelopen 50 jaar*.

gevraagd in de motie Rombouts c.s.²⁷ Hierbij verwijs ik u naar mijn brief aan de Tweede Kamer²⁸ met het actieprogramma Veilig Ondernemen 2019–2022, waarin ten aanzien van de aanpak van ondermijnende criminaliteit maatregelen staan benoemd om kwetsbare branches weerbaarder te maken. Voorts is van belang te melden dat ik in het Nationaal Platform Criminaliteitsbeheersing (NPC) regelmatig met private partners spreek over de aanpak van ondermijnende criminaliteit met en door het bedrijfsleven.

Lokaal veiligheidsbeleid

De ChristenUnie-fractieleden vragen welke maatregelen worden genomen om te voorkomen dat de extra inzet van politie en OM in het tegengaan van ondermijning ten koste gaat van het lokale veiligheidsbeleid. Totdat de instroom van nieuwe medewerkers in de basisteams extra capaciteit oplevert, is het onvermijdelijk dat het (lokaal) gezag keuzes moet maken ten aanzien van de politie-inzet. Uiteraard had ik dat liever anders gezien, maar ik probeer nu samen met de politie en het lokaal gezag de huidige periode zo goed en snel mogelijk door te komen.

Toezeggingen

Zoals hierboven vermeld doe ik in deze brief twee toezeggingen aan uw Kamer gestand. Op 19 februari 2019 deed ik de toezegging, naar aanleiding van een vraag van het lid Dercksen (PVV) (nr. T02707 34.775 VI), om de brief met het advies van het Strategisch Beraad Ondermijning (SBO) over de besteding van de regionale versterkingsgelden, naar uw Kamer te sturen. Bijgevoegd treft u aan de brief²⁹ en het advies³⁰ van het SBO, dat ik heb opgevolgd.

Daarnaast betreft het een toezegging gedaan aan het lid Rombouts (CDA) op 19 juni 2019 om naar aanleiding van mijn aankondiging een campagne te starten ten behoeve van de bewustwording en awareness van cybercrime en te bezien of een dergelijke campagne ook voor ondermijning zinvol zou zijn (nr. T02646 34.372).

Op dit moment is de huidige focus gericht op het bedrijfsleven en het onderwijs. Ondernemers worden gewezen op de gevaren van ondermijning in de zogeheten Ondernemers Alert bijeenkomsten, waarbij het Platform Veilig Ondernemen (PVO) publieke en private partners bij elkaar brengen. In samenwerking met het onderwijs wordt aan leerlingen en studenten inzicht gegeven in de omvang en risico's van ondermijnende criminaliteit en met als doel daarmee te voorkomen dat zij een stap zetten in de criminele wereld: student alert. In de komende periode wordt bekeken of deze inzet verder wordt geïntensiveerd en of ook andere specifieke doelgroepen benaderd gaan worden.

In samenspraak met de voorzitter van het SBO, de heer Noordanus, zal ik in de uitwerking van het breed offensief nader duiden op welke wijze de bewustwording van de gevaren van ondermijning nog verder kan worden vergroot.

²⁷ Kamerstukken I 2019/20, 34 997, Q.

²⁸ Kamerstukken II 2018–2019, 29 911, nr. 251.

²⁹ Ter inzage gelegd op de afdeling Inhoudelijke ondersteuning onder griffiën. 165989.01.

³⁰ Ter inzage gelegd op de afdeling Inhoudelijke ondersteuning onder griffiën. 165989.01.

Tot slot

Ik waardeer de belangstelling van uw Kamer voor de aanpak van georganiseerde ondermijnende criminaliteit zeer. Naar verwachting zal ik de uitwerking van het contourenplan breed offensief begin juni a.s. met uw Kamer kunnen delen.

De Minister van Justitie en Veiligheid,
F.B.J. Grapperhaus